

R A L P H M A R T I N

VEČNÝ ŽIVOT

P O D D R O B N O H Ľ A D O M

A magnifying glass with a silver handle and frame is positioned over a landscape. The lens shows a paved road curving through rolling green hills under a blue sky with light clouds. The text is centered within the lens.

SPRIEVODCA
NA CESTE K BOHU
NA ZÁKLADE
MÚDROSTI SVÄTÝCH

 ZACHEJ[®].sk

SPRIEVODCA
NA CESTE K BOHU
NA ZÁKLADE
MÚDROSTI SVĚTÝCH

„Ralph Martin vytvoril klenot medzi príručkami pre tých, ktorí sa chcú vydať na cestu svätosti, a to jazykom, ktorý ľahko zaujme moderného čitateľa. Martinovou osobitnou genialitou je sprístupniť najhlbšie duchovné poklady súčasným ľuďom. Podobne ako majstri, ktorých múdrosť destiluje, sprostredkúva horiacu túžbu odpovedať na Pánovo volanie. Výsledkom je inšpirujúce dielo plné pochopenia a praktickej pomoci pre ľudí v každej fáze duchovnej cesty.“

otec Peter Ryan SJ

profesor morálnej teológie

Mount St. Mary's Seminary, Emmitsburg, MD

„Toto dielo ma hlboko dojalo. V tejto knihe je krása, ktorá čitateľa vŕhne do dôverného priateľstva so svätými a otvára ho prítomnosti Ducha Svätého, čím zvyšuje našu túžbu po manželskom spojení. Táto kniha so svojou syntézou učenia svätých je mimoriadnym darom Cirkvi pre dielo novej evanjelizácie.“

otec John Horn SJ

spoluzakladateľ Inštitútu pre kňazskú formáciu

Creighton University, Omaha, NE

„Mnohí katolíci opúšťajú Cirkev a hľadajú útočisko vo východných náboženstvách a v kultových hnutiach, pretože hľadajú duchovnosť a modlitbu s väčšou hĺbkou, než akú nachádzajú vo svojej vlastnej tradícii. Nemusia však hľadať inde. Ralph Martin otvára zdroje bohatej katolíckej mystickej tradície a sprístupňuje ju všetkým, duchovným i laikom.“

otec Kilian McDonnell OSB

zakladateľ a predseda Inštitútu pre ekumenický a kultúrny výskum

St. John's University, Collegeville, MN

„Táto spoľahlivá a náročná syntéza, ktorá je zjavne výsledkom mnohých modlitbových úvah a štúdia, oplýva múdrosťou, ponúka praktické usmernenia a zaslúži si stať sa klasikou.“

otec Patrick Collins CM

autor mnohých kníh a prednášateľ spirituality na All Hallows College a na Milltown Institute v Dubline, Írsko

„Ralph Martin v tejto knihe podrobne a vynikajúco opisuje celý duchovný život od prvých asketických krokov až po najvyššie mystické zjednotenie s Bohom. Každý, či už kňaz, rehoľník, alebo laik, ktorý hľadá úplný plán duchovnej cesty, ho v tejto knihe nájde.“

otec Kieran Kavanaugh OCD

prekladateľ, editor a komentátor *Zbierky diel svätého Jána z Kríža*
a *Zbierky diel svätej Terézie z Avily*

„Ralph Martin prehľadným a prítazlivým spôsobom sprostredkúva konsenzuálne učenie niektorých významných predstaviteľov západnej duchovnej tradície. Túto knihu by som odporúčal najmä mladým manželským párom, ktoré chcú hlbšie spoznať Boha a dovoliť mu, aby s pomocou skutočných duchovných majstrov uskutočnil v ich živote hlbokú premenu, ktorá vybuduje ich rodinu a pretrvá na večnosť.“

otec Francis Martin SSD

Katedra Svätého písma Adama kardinála Maidu
Sacred Heart Major Seminary, Detroit, MI

„*Večný život pod drobnohládou* je takmer dokonalým vyjadrením hĺbky a dynamiky katolíckeho života. Nepamätám si knihu, ktorú by som hltal s väčšou energiou. Aký veľký prínos pre duchovnú formáciu! Je to vzácna kniha; pri jej čítaní sa túžba po Kristovi znovu rozhorí a roznieti do nového plameňa odhodlania.“

diakon James Keating, PhD.

riaditeľ teologickej formácie
Inštitút pre kňazskú formáciu, Creighton University, Omaha, NE

„Toto je najlepšia duchovná kniha, akú som za posledné roky čítal. Odporúčam ju všetkým, ktorých poznám a ktorí majú záujem prehĺbiť svoje spoločenstvo s Bohom, najmä našim seminaristom. Modlím sa, aby mnohí mali z tejto skutočne nádhernej knihy prospech.“

otec Jerome Young OSB

Opátstvo Mount Angel, Saint Benedict, OR

R A L P H M A R T I N

VEČNÝ ŽIVOT

P O D D R O B N O H Ľ A D O M

SPRIEVODCA
NA CESTE K BOHU
NA ZÁKLADE
MÚDROSTI SVÄTÝCH

 ZACHEJ®.sk

© 2006 by Ralph Martin
Emmaus Road Publishing
1468 Parkview Circle
Steubenville, OH 43952
All rights reserved.

z amerického originálu: *The Fulfillment of All Desire: A Guidebook for the Journey to God Based on the Wisdom of the Saints*

Vydal: © Zachej.sk, 2022

Preklad: © Pavol Petrík

Grafika: © Bookwork.sk

Jazyková korektúra: PhDr. Adriana Matofáková, PhD.

Citácie sú uvedené podľa:

Biblia – Starý a Nový zákon, katolícky preklad, SSV, 2016

Katechizmus Katolíckej cirkvi, SSV, 2017

Cirkevné dokumenty a spisy:

NMI Ján Pavol II., apoštolský list na záver Jubilejného roka

Novo Millennio Ineunte, 6. januára 2001

LG Druhý vatikánsky koncil, dogmatická konštitúcia o Cirkvi

Lumen gentium, 21. novembra 1964

ISBN: 978-80-8211-566-9

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie reprodukovať v žiadnej podobe ani žiadnym spôsobom (elektronicky, mechanicky, fotokópiami ani iným spôsobom) bez súhlasu vlastníka autorských práv.

Augustínovi, Bernardovi,
Kataríne, Terézii,
Jánovi, Františkovi a Terezke,

v ktorých a prostredníctvom ktorých
je Boh veľmi oslávený

Úvod

Pár mesiacov pred ukončením štúdia na Univerzite Notre Dame som zažil významné prebudenie svojej viery z detstva, ktoré ma nasmerovalo na cestu, po ktorej idem už viac ako štyridsať rokov. Po ukončení štúdia na Notre Dame som sa podľa plánu zapísal na postgraduálne štúdium filozofie na Princetonskej univerzite a začal som si robiť doktorát z filozofie. Po prvom roku postgraduálneho štúdia sme s priateľom strávili leto v kláštore, kde sme hľadali smerovanie svojho života. Cítili sme, že Pán nás vedie k tomu, aby sme opustili postgraduálne štúdium a začali sa viac angažovať v evanjelizačnej práci. Krátko nato nás požiadali, aby sme prijali pozície výskumníkov a školiteľov v národnej kancelárii hnutia Cursillo, ktoré sme zastávali päť rokov. V tom istom čase sme sa angažovali v univerzitnej službe v katolíckej študentskej farnosti na Michiganskej štátnej univerzite a neskôr v študentskej farnosti na Michiganskej univerzite v Ann Arbor v štáte Michigan, kde odvtedy prevažne žijem.

Keď sa koncom šesťdesiatych rokov 20. storočia v Katolíckej cirkvi rozvinula charizmatická obnova, ocitli sme sa vo vedúcej pozícii a začali sme sa veľmi angažovať v písaní a prednášaní, ako aj v priamej evanjelizačnej a pastoračnej práci v USA a v zámorí. To zahŕňalo aj štvorročné obdobie, počas ktorého sme s manželkou a rodinou žili v belgickom Bruseli a úzko spolupracovali s kardinálom Suenensom, ktorý bol v tom čase prímasom Katolíckej cirkvi v Belgicku a pôsobil ako jeden zo štyroch moderátorov Druhého vatikánskeho koncilu.

Na vyrozprávanie zážitkov z tých rokov života a služby by bola naozaj potrebná celá kniha, ale koncom osemdesiatych a začiatkom deväťdesiatych rokov došlo v našej práci k posunu, ktorý mi dal

možnosť začať vysokoškolské teologické štúdium na čiastočný úväzok na Teologickej fakulte Najsvätejšieho Srdca, v hlavnom seminári v Detroite. Nakoniec som v roku 1996 získal magisterský titul z teológie.

Na jar 1993 som na letisku vo švajčiarskom Zürichu čakal na lietadlo do Spojených štátov. Prestávku som využil na to, aby som dočítal knihy v rámci kurzu Dejiny spirituality, ktorý som v tom čase navštevoval. Úlohou bolo prečítať si *Duchovnú pieseň* od svätého Jána z Kríža.

Prvýkrát som sa pokúsil prečítať knihu svätého Jána z Kríža *Výstup na horu Karmel* krátko po duchovnom prebudení, ktoré som zažil v Notre Dame. Pamätám si, že po prečítaní asi necelých sto strán som ju odložil, pretože sa mi zdala ťažko pochopiteľná a jej prístup bol skôr negatívny. Nebolo to niečo, s čím by som sa v tom čase mohol stotožniť.

Ale keď som na letisku v Zürichu v roku 1993 čítal *Duchovnú pieseň*, akoby ma oslepil nadbytok svetla a vhladu. Pri čítaní som cítil, že všetko, čo som kedy zažil, cítil, po čom som túžil a čo som sa snažil pochopiť, sa mi zjavilo v takej hĺbke pochopenia a miere krásy a významu, že mi to doslova vyrazilo dych. Bola to správna kniha v správnom čase.

Nikdy som nepoľavil vo svojej túžbe nasledovať Pána alebo rásť vo svätosti počas všetkých tých rokov, ale čítanie Jána mi znovu otvorilo niektoré z absolútnych hĺbok, s ktorými som sa stretol v Bohu počas toho prebudenia pred mnohými rokmi, a dalo mi nádej, že všetko, v čo som vo vzťahu k nemu vtedy dúfal, je skutočne možné. Bol som opäť vyzvaný, aby som „zatiahol na hĺbinu“.

Prečítal som si aj ďalšie Jánove spisy vrátane *Výstupu na horu Karmel*, ktoré sa mi pred rokmi zdali také neatraktívne a ťažké, a našiel som v nich nesmierny vhlad a veľkú pomoc pri pokračovaní duchovnej cesty. Možno bola potrebná určitá životná skúsenosť, aspoň v mojom prípade, aby som pochopil pravdivosť a význam týchto diel.

Hoci som na hodinách teológie musel čítať len časti týchto diel, zistil som, že by som si ich chcel prečítať celé a ešte viac. Prešiel som

si spisy svätej Terézie z Avily, svätej Kataríny Sienskej a svätej Terezy z Lisieux a našiel som v nich nesmiernu hĺbkku vhľadu, povzbudenie a praktickej múdrosti. A potom som študoval sväteho Bernarda z Clairvaux, *Vyznania* sväteho Augustína, diela sväteho Františka Saleského a ďalšie. Nemohol som sa nabažiť týchto veľkých učiteľov Cirkvi a ich učenia o duchovnom živote.

Potom mi v roku 1997 zavolať otec Michael Scanlan, v tom čase rektor Františkánskej univerzity v Steubenville, a spýtal sa ma, či by som nemal záujem viesť postgraduálny kurz teológie o „novej evanjelizácii“. Povedal som mu, že ak chce, môžem to urobiť, ale radšej by som viedol kurz o svätej Terézii z Avily a svätom Jánovi z Kríža. Dobré ma pozná a bol trochu prekvapený mojou žiadosťou. Vedel, že študujem týchto učiteľov, ale spýtal sa ma: „Cítiš sa pripravený učiť o nich?“ Cítil som sa pripravený a odpovedal som áno. Hodnotenia študentov boli veľmi pozitívne a odvtedy ma každé leto požiadali, aby som učil v programe postgraduálneho štúdia teológie na františkánskej univerzite, a počas niekoľkých letných semestrov som učil o všetkých siedmich učiteľoch Cirkvi, ktorých používame ako sprievodcov v tejto knihe.

Potom ma požiadali, aby som vyučoval katolícku spiritualitu na relatívne novej katolíckej vysokej škole v mojom okolí nazvanej *Ave Maria*, čo som robil niekoľko rokov, kým sa škola nepresťahovala na Floridu.

A potom ma požiadali, aby som viedol kurz *Úvod do katolíckej spirituality* a postgraduálny kurz o evanjelizácii a spiritualite v Kňazskom seminári a Teologickej fakulte Najsvätejšieho Srdca v Detroitskej arcidiecéze, ktorú som v posledných rokoch aj viedol. Teraz som riadnym členom fakulty a riaditeľom postgraduálnych teologických programov v oblasti novej evanjelizácie v seminári.

Keď 6. januára 2001, na konci jubilejného roka 2000, pápež Ján Pavol II. uverejnil *Novo Millennio Ineunte*, svoju víziu dynamického katolíckeho života pre nové tisícročie, s úžasom som si všimol, že vyzýva celú Cirkev, aby sa znovu spojila s mystickou tradíciou, pričom konkrétne spomenul Katarínu Sienskú, Teréziu z Avily, Jána z Kríža

a Terezku z Lisieux, štyroch svätých, o ktorých som niekoľko rokov učil v rôznych inštitúciách. Cítil som hlboké potvrdenie, že som na správnej ceste, keď nasledujem vedenie Ducha.

Verím, že Pán mi dal hlbokú túžbu porozumieť spisom týchto veľkých učiteľov Cirkvi nielen pre seba, ale aj preto, aby som sa o ne mohol podeliť s ostatnými. Z vlastnej skúsenosti viem, že mnohí ľudia sa pokúšali čítať týchto svätcov a učiteľov, ale zistili, že je to ťažké, a tak prestali. Existuje mnoho dôvodov, prečo je to tak. Niektoré spisy sú zle preložené do angličtiny, ktorá je dnes už trocha archaická. Niektoré „hovorja nesúvisle“, čo na začiatku sťažuje vnímanie štruktúry a jasnosti ich myšlienok. Niektoré spisy sú jednoducho zložité. Z nejakého dôvodu mi Pán v tejto fáze môjho života a služby dal istú mieru porozumenia týchto učiteľov a túžbu a schopnosť sprostredkovať ich učenie iným.

Doteraz som to robil priamym vyučovaním v mnohých rôznych prostrediach a sprístupňovaním audioalbumov o každom z týchto učiteľov, ktoré sa snažia zrozumiteľným spôsobom sprostredkovať celistvosť ich učenia.¹ Pri tejto práci ma veľmi zaujala zásadná zhada týchto učiteľov v tom, čo učia o duchovnej ceste – naozaj nám dávajú „mapu“ cesty k Bohu. Naprieč toľkými storočiami, jazykmi, kultúrami a rôznymi typmi osobností Pán vliat múdrosť o duchovnej ceste, ktorá je nesmierne inšpiratívna, užitočná a pozoruhodne harmonická.

Teraz sa cítim pripravený a Pán ma vedie, aby som sa pokúsil v jednej knihe zhrnúť obraz a vysvetlenie tejto duchovnej mapy, ako ju nachádzame v spisoch a životoch týchto učiteľov Cirkvi. Usiloval som sa čo najviac nechať týchto svätých hovoriť za seba, pričom som hojne používal ich vlastné slová a obmedzil som svoje komentáre na minimum, aby som nebránil plynulému toku „mapy“. Som veľmi vďačný majiteľom autorských práv na preklady, ktoré som použil,

¹ Jednotlivé audioalbumy venované učeniu každého z týchto svätcov sú k dispozícii aj na CD prostredníctvom *Renewal Ministries*. Navštívte stránku www.renewalministries.net.

že mi dali povolenie použiť slová svätých v takej miere, ako som to urobil. Dúfam, že rovnako ako ja zistíte, že ich slová sú nenahraditeľné – často pre ich literárnu brilantnosť a vždy pre ich hĺbku vhladu a praktický význam. Chcel som aj čo najviac používať ich vlastné slová, aby jasne vynikol pozoruhodný súlad ich učenia s druhými. Spoľahlivosť cestovnej mapy, ktorú sledujem, sa mnohonásobne zvyšuje nielen vďaka význačnosti učenia konkrétneho učiteľa, ale aj vďaka ich pozoruhodnému vzájomnému súladu v podstatných veciach duchovnej cesty. Dúfam, že sa presvedčíte, že existuje množstvo vysoko autoritatívnych, svätých a prenikavých svedkov, ktorí jasne ukazujú cestu, ktorou sa musíme vydať, aby sme dosiahli svoj cieľ – zjednotenie s Bohom, kde nájdeme splnenie všetkých túžob. Dúfam tiež, že vám kniha bude užitočná ako sprievodca alebo mapa, ku ktorej sa môžete v priebehu rokov opakovane vracieť, keď budete potrebovať múdrosť o určitom aspekte cesty. Múdrosť týchto svätých je veľmi spoľahlivá a veľmi užitočná.

V tejto knihe som sa obmedzil len na tých svätcov západnej cirkvi, ktorých Cirkev uznala za učiteľov a ktorí významne prispievajú k nášmu chápaniu duchovnej cesty. Celkovo existuje tridsaťtri učiteľov Cirkvi. Niektorí z nich sú uznávaní za prínos k výkladu Písma, niektorí za morálnu teológiu, niektorí za obranu proti heréze, niektorí za systematickú teológiu, niektorí za „duchovnú teológiu“ alebo múdre rady o ceste k zjednoteniu s Bohom. Učitelia Cirkvi majú najvyššiu autoritu a ich učenie sa uznáva ako univerzálne cenné. Je samozrejmé, že existujú učitelia Cirkvi z Východu, ktorí významne prispeli do oblasti spirituality, a mnoho ďalších svätcov a spisovateľov zo Západu, ale v tejto knihe sa zameriame len na sedem týchto učiteľov, ktorí významne prispeli k pochopeniu duchovnej cesty.

Bernard z Clairvaux, cisterciánsky opát z dvanásteho storočia, o ktorom sa neskôr dozvieme viac, sa pýta, kde sú učitelia, ktorí nám pomôžu uskutočniť túto úžasnú cestu, a potom odpovedá:

„Boh sa o to postará. Pozrite, už sú tu, tí, ktorí majú poučiť novú nevestu o tom, čo potrebuje vedieť, a pripraviť ju na manželstvo

s nebeským Ženíchom, naučiť ju viere a poradiť jej na ceste svätosti.⁴²

Títo siedmi učítelia Cirkvi, u ktorých budeme hľadať múdrosť, aby nás viedli po tejto ceste, vrátane samotného Bernarda, patria medzi tých „učiteľov“, ktorých Bernard prisľúbil, že nám poskytne Pán.

Hľadal som pomoc u Pána a našich priateľov a učiteľov, učiteľov Cirkvi a svätých, ktorí tvoria podstatu tejto knihy, aby táto kniha bola užitočná a pomohla iným začať, pokračovať alebo dokončiť cestu k Bohu, na ktorej konci nájdeme splnenie všetkých túžob. Kiež by sme v hlasoch týchto svätých na stránkach tejto knihy našli hlas samotného Učiteľa, ktorý nás vedie na našej ceste k Bohu. „A dá vám chlieb tiesne a vodu úzkosti a tvoji učítelia sa viac neschovajú, očami budeš vidieť svojich učiteľov a ušami počuješ spoza seba slová: ‚Toto je cesta, kráčajte po nej!‘ – ak sa odchýlite napravo či naľavo.“ (Iz 30, 20 – 21)

„I bude tam chodník, cesta:
cestou svätou sa bude volať,
nečistý po nej neprejde,
len môj ľud pôjde po nej,
ani prostoduchí tam nezblúdia.
Nebude tam leva
a dravá zver ta nevystúpi,
nenájde sa tam;
len vykúpení budú kráčať.“ (Iz 35, 8 – 9)

² Bernard z Clairvaux, *On the Song of Songs* (O Piesni piesní), zväzok IV, kázeň 76, č. 7.

Povolání k svätosti

Ježiš zhrnul svoje učenie v prekvapujúcej a jednoznačnej výzve svojim nasledovníkom: „Vy teda buďte dokonalí, ako je dokonalý váš nebeský Otec.“ (Mt 5, 48) Dokonalí v čistote srdca, dokonalí v súcite a láske, dokonalí v poslušnosti, dokonalí v súlade s Otcovou vôľou, dokonalí vo svätosti... Keď počujeme tieto slová, môžeme mať, pochopiteľne, pokušenie byť znechutení a myslieť si, že dokonalosť je pre nás nemožná. A skutočne, ak je dokonalosť ponechaná na naše vlastné zdroje, určite je nemožná – je rovnako nemožná, ako je nemožné, aby bohatí ľudia vstúpili do neba alebo aby muž a žena zostali verní celý život v manželstve. Ale u Boha je všetko možné, dokonca aj naša premena.

Ján Pavol II. – a on sám raz možno bude patriť medzi tých, ktorí budú uznaní za učiteľa Cirkvi – vo svojom prorockom výklade udalostí druhej polovice 20. a začiatku 21. storočia *Novo Millennio Ineunte* poukazuje na to, že Duch Svätý opäť vynáša do popredia vedomia Cirkvi presvedčenie, že tieto Ježišove slová sú skutočne určené každému z nás hriešnikov. Poukazuje na to, že jubileum roku 2000 bolo len poslednou fázou obdobia prípravy a obnovy, ktoré prebieha už štyridsať rokov s cieľom pripraviť Cirkev na výzvy nového tisícročia.³

Pápež Ján Pavol II. hovorí o troch znovuobjaveniach, ku ktorým Duch Svätý viedol Cirkev počnúc Druhým vatikánskym koncilom,

³ Ján Pavol II., apoštolský list na záver jubilejného roka *Novo Millennio Ineunte* (6. januára 2001). Dostupné na <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/novo-millennio-ineunte> (ďalej v texte citované ako NMI).

ktorý sa skončil v roku 1965. Jedným z týchto znovuobjavení je znovuobjavenie „všeobecného povolania k svätosti“.⁴

„Všetci v Krista veriaci, v každom stave alebo hodnosti, sú povolaní k plnosti kresťanského života a k dokonalosti lásky.“ (NMI 30; porov. LG 40)⁵

Ján Pavol ďalej zdôrazňuje, že toto povolanie k plnosti svätosti je podstatnou súčasťou kresťanskej identity.

„Pýtať sa katechumena: ‚Chceš sa dať pokrstiť?‘ znamená zároveň sa ho pýtať, či sa chce stať svätým. Znamená to, že jeho cesta by sa mala riadiť radikalizmom reči na vrchu: ‚Buďte dokonalí, ako je dokonalý váš nebeský Otec.‘ (Mt 5, 48) Je príhodný čas znovu presvedčivo predostrieť všetkým túto ‚vysokú úroveň‘ každodenného kresťanského života. Celý život cirkevného spoločenstva a kresťanských rodín musí viesť týmto smerom.“ (NMI 31)

Skôr než sa v našom skúmaní duchovnej cesty posunieme ďalej, pozrime sa na úvod, čo vlastne znamená svätosť. V Liste Efezanom čítame: „Veď v ňom si nás ešte pred stvorením sveta vyvolil, aby sme boli pred jeho tvárou svätí a nepoškvrnení v láske.“ (Ef 1, 4) Byť svätý nie je v prvom rade otázka toho, koľko ružencov odriekame alebo koľko kresťanských aktivít vyvíjame; ide o to, aby sa naše srdce premenilo na srdce lásky. Je to záležitosť plnenia veľkých prikázaní, ktoré zhŕňajú celý zákon a prorokov: milovať Boha a blízkeho, a to celým srdcom. Alebo ako hovorí Terézia z Avily, svätosť je záležitosť zjednotenia našej vôle s Božou vôľou. Terezia z Lisieux to vyjadruje veľmi podobne: „Dokonalosť spočíva

⁴ Ďalšie dva znovuobjavenia, ktoré Ján Pavol II. identifikuje, sú „Cirkev ako spoločenstvo“ a „charizmatický rozmer“ Cirkvi.

⁵ Dostupné na : <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/druhy-vatikansky-koncil/c/lumen-gentium> (ďalej v texte citované ako LG).

v tom, že konáme jeho vôľu, v tom, že sme takí, akými nás chce mať... Neodmietame jeho milosť v ničom.“⁶ Ako povedala na samom konci svojho života: „Netúžim viac zomrieť, ako žiť; milujem to, čo robí on.“⁷

Ján Pavol II. ďalej vyzýva farnosť tretieho tisícročia, aby sa stali školami modlitby a miestami, kde sa poskytuje „výchova k svätosti“.

„Naše kresťanské komunity sa musia stať autentickými ‚školami‘ modlitby, kde sa stretanie s Kristom prejavuje nielen prosbami o pomoc, ale aj vzdávaním vďaky, chvály a poklony, rozjímaním, počúvaním, vreľými citmi, až po ‚zamilovanosť‘ srdca... Ale bolo by pomýlené myslieť si, že bežní veriaci sa môžu uspokojiť s povrchnou modlitbou, neschopnou naplniť ich život.“ (NMI 33, 34)

Ján Pavol uvádza niekoľko dôvodov, prečo je tento obrat k svätosti života a hĺbke modlitby dôležitý. Okrem toho, že je to jednoducho neoddeliteľná súčasť evanjeliového posolstva, poukazuje na to, že podporná kultúra „kresťanstva“ prakticky zmizla a že kresťanský život dnes treba žiť hlboko, inak ho možno vôbec nebude možné žiť. Poukazuje aj na to, že uprostred tohto celosvetového procesu sekularizácie stále existuje hlad po zmysle, po spiritualite, ktorý sa niekedy uspokojuje obrátením sa k nekresťanským náboženstvám. V súčasnosti je obzvlášť dôležité, aby veriaci kresťania dokázali na tento hlad odpovedať a „ukázať, do akých hĺbok môže viesť vzťah s Kristom“ (pozri NMI 33).

Ján Pavol si uvedomuje, aká náročná je táto výzva, a preto jasne hovorí, že bude ťažké na ňu primerane odpovedať bez toho, aby sme využili múdrosť mystickej tradície Cirkvi – súboru spisov a svedectiev života, ktoré sa zameriavajú na proces modlitby a fázy rastu v duchovnom živote. Hovorí nám, prečo je mystická tradícia dôležitá a čo od nej môžeme očakávať.

⁶ Tereza z Lisieux, Príbeh mojej duše, Lúč, 2013.

⁷ Tereza z Lisieux, Príbeh mojej duše, Lúč, 2013.

„Veľká mystická tradícia... ukazuje, že modlitba ako pravý a vlastný dialóg lásky môže pokročiť tak, že napokon ľudskú osobu úplne zaujme božský miláčik, ona sa stane vnímavou na vnuknutia Ducha Svätého a ako Božie dieťa oddanou srdcu nebeského Otca.“ (NMI 33)

Ján Pavol tu používa skutočne výnimočné slová, ku ktorým sa budeme musieť v priebehu tejto knihy vrátiť. Ako možno dosiahnuť takúto mimoriadnu hĺbku zjednotenia s Trojicou? Odpoveď na túto otázku nám skutočne dáva mystická tradícia a táto kniha sa pokúsi toto jasne sprostredkovať. Ján Pavol zreteľne hovorí, že táto hĺbka zjednotenia nie je určená len pre niekoľko výnimočných ľudí („mystikov“), ale je povoláním, ktoré dostáva každý kresťan od samotného Krista. „Tak sa oživuje skúsenosť s Kristovým prísľubom: ‚Kto miluje mňa, toho bude milovať môj Otec; aj ja ho budem milovať a zjavím mu seba samého‘ (Jn 14, 21).“ (NMI 33)

Potom Ján Pavol zhrnie niektoré hlavné múdrosti mystickej tradície o duchovnej ceste, múdrosti, ktorej budeme v priebehu tejto knihy venovať veľkú pozornosť.

„Ide o cestu, úplne závislú od milosti, ktorá však vyžaduje silné duchovné nasadenie a pozná aj bolestné očisťovania („tmavú noc“). Rozličnými možnými spôsobmi však vedie k nevýslovnej radosi, prežíanej mystikmi ako ‚manželský zväzok‘. Ako by sme tu mohli zabudnúť, medzi toľkými žiarivými svedectvami, na náuku svätého Jána z Kríža a svätej Terézie z Avily?“ (NMI 33)

Tieto štyri princípy, ktoré uvádza Ján Pavol, sú základom správneho pochopenia duchovnej cesty.

1. Zjednotenie s Bohom do takejto hĺbky je úplne nedosiahnuteľné vlastnými silami; je to dar, ktorý môže dať iba Boh; pri napredovaní v duchovnom živote sme úplne závislí od jeho milosti. Vieme však aj to, že Boh túži túto milosť darovať a priviesť nás k hlbokému zjednoteniu. Bez neho nemôžeme urobiť nič,

ale s ním je všetko možné (porov. *Lk* 18, 27; *Flp* 4, 13). Bez Boha je úspešné dokončenie cesty nemožné, ale s ním sme v istom zmysle už tam. On je skutočne cestou i cieľom; a náš život je práve teraz, skrytý s Kristom, v Bohu (porov. *Kol* 3, 3).

2. Zároveň je naše úsilie nevyhnutné. Naše úsilie nie je dostatočné na to, aby sme dosiahli takéto zjednotenie, ale je nevyhnutné. Svätí hovoria o tom, že sa máme pripraviť na zjednotenie. Úsilie, ktoré vynakladáme, nám pomáha disponovať sa na prijatie Božích darov. Ak si niečo naozaj vážime, musíme byť ochotní zamerať sa na robenie tých vecí, ktoré nám pomôžu dosiahnuť cieľ. A predsa bez Božej milosti nemôžeme ani vedieť, čo je možné, ani po tom túžiť, ani mať silu vynaložiť na to nejaké úsilie. Je to Božia milosť, ktorá nám umožňuje prežívať potrebné „intenzívne duchovné nasadenie“.
„Odtiaľ budeš hľadať Pána, svojho Boha, a nájdeš ho, keď ho budeš hľadať z celého srdca a z celej duše.“ (*Dt* 4, 29)
3. Ako nám hovorí evanjelium, ak chceme úspešne dokončiť nejakú úlohu (pred začatím stavby veže alebo pred vstupom do vojny), je dôležité posúdiť, čo je potrebné. Veľa sa v nás musí zmeniť, aby sme boli schopní hlbokého zjednotenia s Bohom. Rany prvotného hriechu aj našich osobných hriechov sú hlboké a treba ich liečiť, a premieňať v procese, ktorý nevyhnutne má svoje bolestivé momenty. Bolesť očisťovania nazýva Ján z Kríža „temnou nocou“. Je dôležité, aby nás bolestivé momenty našej premeny neprekvapili, ale aby sme vedeli, že sú nevyhnutnou a požehnanou súčasťou celého procesu.
„Do Božieho kráľovstva máme vojsť cez mnohé súženia.“ (*Sk* 14, 22)
4. A nakoniec musíme vedieť, že všetka námaha a bolesť stojí za to. Nekonečne stojí za to. Pri spätnom pohľade sa bolesť na ceste bude javiť ako svetlo v porovnaní s váhou slávy, na ktorú sme sa pripravovali (pozri 2 *Kor* 4, 16 – 18).
Hlboké zjednotenie („manželský zväzok“, „duchovné manželstvo“ alebo „premieňajúce zjednotenie“) je možné už v tomto živote. Terézia z Avily nám hovorí, že nie je dôvod, aby niekto,